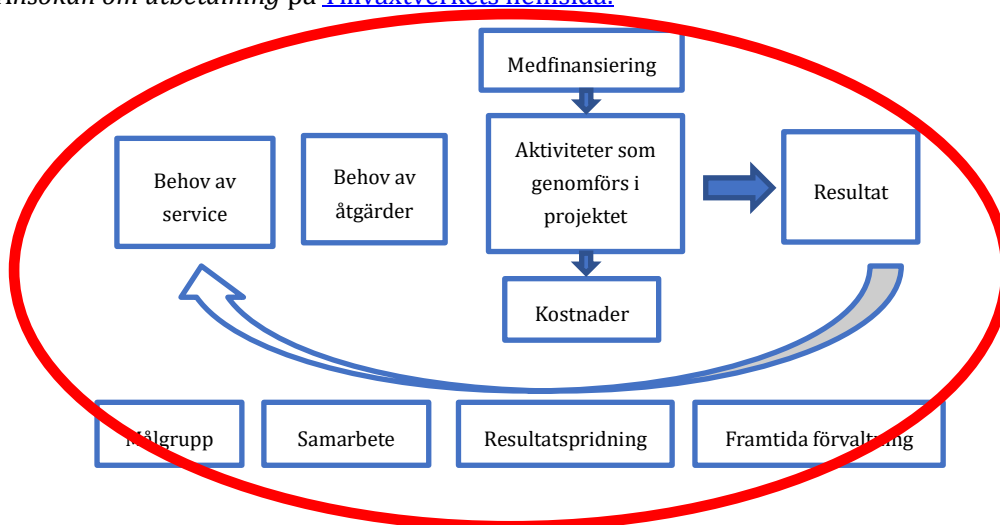

Slutrapport

Syftet med slutrapporten är att beskriva projektets samlade insatser och aktiviteter. Summera vad projektets insatser och aktiviteter har resulterat i samt göra en reflektion kring erfarenheter, lärdomar och ny kunskap som kommit av projektets genomförande.

Projektnamn		Jnr:
Service till alla i Umeåregionen		2016-4499
Projektägande organisation		
URNära ideell förening		
Kontaktperson		
Bo Sundqvist		
Telefonnummer	E-postadress	
070-556 12 49	bo.sundqvist@byggtema.com	

Innan du fyller i lägesrapporten, vill vi att du tar del av den information som finns om [Ansökan om utbetalning](#) på [Tillväxtverkets hemsida](#).

DEL 1 Lägesrapport för redovisningsperioden

1. Redovisningsperiod (för denna ansökan om utbetalning)

Ange start och slutdatum för den tidsperiod som lägesrapporten avser. Det ska vara samma tidsperiod som tillhörande ansökan om utbetalning.

180301-180531

2. Periodens insatser och aktiviteter

Beskriv periodens insatser i genomförandet av projektets aktiviteter:

Under redovisningsperioden så har de slutliga samtalen med byaföreningar och näringslivsutvecklare (eller motsvarande) genomförts i samtliga kommuner. Dock har det inte gått att hitta en tid för samtal med näringslivsutvecklare i en av kommunerna. Samtalen har sammanfattats och slutrapportering av projektet har genomförts.

Del 2 SUMMERANDE SLUTRAPPORT från projektstart

1. Behov

Beskriv kortfattat det ursprungliga behovet, som föranledde pilotprojektet

I Västerbottens län ingår Umeåregionen. Umeåregionens yta motsvarar landskapet Skåne i storlek. Här finns Sveriges minsta kommun (Bjurholm) och en mycket stark tillväxtkommun (Umeå). Två av kommunerna är enligt definition av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) pendlingskommuner (Vännäs, Bjurholm) och tre är glesbygdskommuner (Vindeln, Nordmaling och Robertsfors). Tätortsgraden i kommunerna (utom Umeå) är 53% (ca 70 000 personer) vilket innebär att nära hälften av befolkningen bor på traditionell landsbygd. I ett demokratiperspektiv bör alla kommunmedborgare tillförsäkras likvärdiga livsvillkor genom att erbjudas grundläggande service i sitt närområde, oavsett om personen har tillgång till körkort och bil eller ej.

Umeåregionen har som många andra landsbygdskommuner drabbats av den så kallade "butiksdöden" vilket medfört att lokala servicepunkter lagts ner.

Det har inte gjorts någon kartläggning av vad personer som bor och verkar på landsbygden har för behov av service. Vi ville i denna förstudie arbeta i ett "bottom-up" perspektiv.

De behov som identifierats i ansökan var följande:

1. Att sammanställa utfallet av tidigare analyser, kartläggningar, resultat och satsningar (både "lyckade", mindre "lyckade" samt "misslyckade") inom området,
2. att genomföra en djupgående förstudie för att kartlägga behov och utifrån detta se möjligheter att utveckla befintlig eller skapa "ny" service på landsbygden i ett underifrånperspektiv,
3. att initiera samverkan med de företag som finns på Umeåregionens landsbygd och som idag arbetar med lokal service. Samverkan ska mynna ut i ett helhetsgrepp på de utmaningar som finns på landsbygden (något som även social innovation fokuserar på),
4. att hitta modeller för att starta och/eller fortsätta driva "lokala servicepunkter" med tillgång till livsmedel, post, systembolag (utlämning), apotek, drivmedel m.m. Här ska projektet ta fasta på de idéer, engagemang, den vilja och kompetens som finns hos personer som bor och verkar på

landsbygden,

5. att kartlägga möjliga transport- och logistiklösningar,
6. att undersöka möjligheten till nyttjande av digitala lösningar. En del kan vara att hitta lösningar som fungerar regionalt, till exempel program för att beställa mat med hemleverans m.m. På andra orter i Sverige finns föreningar som arbetat med olika digitala/samordnande funktioner kring detta. Projektet ska ta tillvara på den erfarenhet och de kunskaper som dessa föreningar har och se över möjligheterna att implementera liknande metoder i Umeåregionen.

Projektet ska även se över möjligheten att erbjuda lokalproducerade varor på de olika "serviceställena". Projektet ska samverka med Länsstyrelsens projekt "Processtöd för regional serviceutveckling i Västerbotten".

Se även bilaga till slutrapport.

2. Genomförande

Beskriv kortfattat vad som har genomförts/testats för att tillgodose det behovet

Projektet inleddes med en kartläggande fas för att se vad som vilka insatser som tidigare gjorts i området och vilka eventuella resultat detta har lett till.

Fas två i projektet var att träffa boende och verksamma på Umeåregionens landsbygd. URnära har träffat och samtalat med 11 olika byaföreningar/motsvarande (nedan kallade byagrupperingar) spridda i Umeåregionens kommuner (se kartor). Dessa samtal har följt en "mall" med diskussionsområden för att de personer som vi träffat skulle ges möjlighet att spontant kunna prata om service. I träffarna har man också kartlagt vilka behov och utmaningar som Umeåregionens landsbygd generellt står inför och hur man kan möta dessa. Samtalen har sammanfattats och en konklusion av behov och önskemål har gjorts av projektledaren. Dessa sammanfattningar har sedan legat till grund för slutsatsen i projektet men även för hur man ska kunna arbeta vidare med lokal service.

Kontakt med Länsstyrelsens projekt "Processtöd för regional serviceutveckling" har skett löpande som en lärandeprocess och för att se hur vi kan hitta samverkansfunktioner i projektet. Länsstyrelsens projekt har haft fokus på att främja långsiktigt hållbara servicelösningar och ett aktivt samarbete mellan regionala och lokala aktörer som berörs av kommersiell service. Projektets ambition är att öka möjligheterna att möta de utmaningar som ett glest befolkat län står inför. Genom riktade åtgärder kan gemensamma lösningar bidra till att stärka serviceutbud och grundläggande tjänster. Projektets innehåll och planerade aktiviteter bygger direkt på de målsättningar som finns i det regionala serviceprogrammet för Västerbotten.

URnära har slutligen samtalat med näringslivsutvecklare/liknande i fem av de sex kommunerna (i den sjätte kommunen har det inte gått att hitta en tid för samtal) för att kartlägga dessa kommuners syn på och behov av service. Ett ytterligare syfte var att få kunskap om man gör några särskilda satsningar på landsbygden i respektive kommun.

Se även bilaga till slutrapport.

3. Resultat

Beskriv vilka resultat som skapats i genomförandet

Projektet hade sex frågeställningar att besvara. Under projekttiden blev det tydligt att behovet av att skapa ny service inte var det primära utan det som är viktigast är att bibehålla och utveckla den befintliga service som redan finns. Här finns det inte en given modell för arbetet utan det är viktigt att se vad som fungerar i respektive område och arbeta vidare utifrån dessa unika lokala förutsättningar. Samarbete mellan näringsidkare och byagrupperingar är av vikt för att lyckas med utveckling och bibehållande av service. Projektet har inte initierat nya samverkanslösningar för företag på landsbygden. Däremot så har vi sett att detta redan sker i många av de byagrupperingar som vi träffat.

Projektet skulle hitta en modell för utveckling av service. Det går inte att ha en generell modell eftersom behoven även i ett begränsat men homogent område som Umeåregionen skiljer sig så mycket åt. Vår slutsats är att utveckling på landsbygden måste ske lokalt och utifrån de olika landsbygdernas förutsättningar och behov, men att samtal ska föras med de som bor och verkar i området där service ska finnas. Det kommunala ansvaret för hela kommunen är något som genomsyrat alla samtal och här är det viktigt att kommunen ser till helheten och har en dialog med landsbygdsbefolkningen.

Byagrupperingen beskriver även att det är viktigt man ser till kommunens helhet och att det ska finnas lika mycket fokus på landsbygden som på tätorten eller staden. Den offentliga servicen på landsbygden bör förstärkas och eller utvecklas. Samtliga byagrupperingar förespråkar "en väg in" till kommunen. Med detta menas att det finns en person eller funktion som kan svara på frågor och stödja utvecklingsinsatser.

Rörande transport och logistiklösningar så är slutsatsen att det är av yttersta vikt att samtliga vägnät underhålls så det inte sker en segregering avseende möjligheterna att bo, verka och leva på landsbygden i Umeåregionen. Beskrivningarna från byagrupperingen vittnar om att det blir mer och mer sårbart att bo på landsbygden när det gäller vägar men även annan typ av transport så som brist på kollektivtrafik. I transport kan man även lägga in begreppet kommunikation och detta både via bredband och telefoni (mobiltelefoni). Att ha en fungerande telefoni är en självklarhet som inte alltid är en verklighet på Umeåregionens landsbygd. Mobilnätet är under viss utbyggnad men det finns fortfarande "vita fläckar" på kartan.

Ett fungerande bredband är i dagsläget för de flesta en självklarhet och helt nödvändigt i synnerhet då fler och fler tjänster och kontakter sker digitalt. så är behovet av uppkoppling stor. För att landsbygden ska kunna fortsätta att vara en attraktiv plats att bo, verka och leva på krävs fungerande uppkoppling. Att ha tillgång till post och posttjänster är även det en förutsättning för att kunna bo och verka på landsbygden.

Ingen av byagrupperingen har föreslagit möjligheten till utnyttjande av digitalhandel som ett alternativ för utökade kommersiell service.

Se även bilaga till slutrapport

4. Framsteg

Beskriv vilka projektets främsta framsteg och framgångar är?

Att i ett underifrånperspektiv och i direkt samverkan med boende få möjlighet att kartlägga behovet av service på landsbygden i Umeåregionen. Det var även en framgång att se att behovet av utveckling av befintlig service och nyttjande av denna är det som byagrupperingen vill satsa på. Att starta nya serviceslag eller servicenoder är inte aktuellt i de områden som är tillfrågade.

Detta har lett till slutsatsen i projektet att det är viktigt att privat- ideell- och offentlig sektor gemensamt arbetar enligt leadermetoden för att nå hållbara och långsiktiga resultat på landsbygden.

Se även bilaga till slutrapport.

5. Motgångar

Beskriv vilka hinder och motgångar som ni stött på och hur detta har hanterats.

Den största utmaningen har varit att få kontakt med och hitta tid för personliga möten med byagrupperingen. Dessa personer arbetar på ideell basis och använder sin fritid för denna typ av aktiviteter. Projektledaren har anpassat sin arbetstid efter byagrupperingarnas behov.

Se även bilaga till slutrapport.

6. Lärdomar

Beskriv vilka lärdomarna är av projektet

Det framkommer ofta i debatten att antalet serviceställen på landsbygden är för få och att lanthandlarna försvinner vilket i sin tur kan leda till en avbefolkning av landsbygdsområden. I detta projekt framkommer istället slutsatsen att man inte vill skapa nya serviceställen utan istället fokusera på att behålla, stärka och utveckla befintliga.

Transport och logistik (inklusive tillgång till bredband och telefoni) är viktiga områden både för boende och för det lokala näringslivet och en förutsättning för "överlevnad" och fortsatt utveckling.

Kommunernas roll i landsbygdsutveckling är avgörande för framgång. Byagrupperingen uppger att de vill ha "en väg in" för att kunna få stöd och hjälp med lokal utveckling.

Utan den ideella sektorn finns ingen landsbygdsutveckling!

Se även bilaga till slutrapport.

7. Så här har vi spridit och kommer att sprida projektets resultat

Beskriv hur resultat och lärdomar har och ska spridas

Projektet har spridits på URnäras hemsida, via en regional konferens (regional serviceverkstad anordnad av länsstyrelsen), via samtliga byaföreningar som deltagit, till ingående kommuner samt Region Västerbotten. Vi har även medverkat i en POD via landsbygdsnätverket (landet - podden bortom storstan <http://www.landsbygdsnätverket.se/pagang/poddenlandet/poddar/frankusttillfallomlandsbygdersolikaservicebehov50.4.3421fb8e1634d8e392011cf1.html>).

Det var inplanerat att projektets resultat skulle ha presenterats vid ytterligare serviceverkstad, men dessvärre så blev det inte så.

8. Samarbete

Beskriv vilka som samarbetat i genomförandet.

Beskriv också i vilken utsträckning samarbetet har skett.

Föreningar som besökts i projektet:

D7 bygden – ideell förening

Högås byaförening – ideell förening

Stöckebygden utveckling - ideell förening

Legdeå Sikeå intresseförening – ideell förening

BOL – ideell förening

Överklinten - ideell förening

Norrforsbygden – ideell förening

Sävarådalen – ideell förening

Östsia – ideell förening

Agnäs bästa – ideell förening

TuRe- ekonomisk förening

Bjurholm, Robertsfors, Umeå, Nordmaling, Vännäs kommuner har varit delaktiga i projektet löpande genom sin representation i LAG-gruppen men även genom kontakterna med näringslivsutvecklarna.

Länsstyrelsen i Västerbotten genom deras projekt Processtöd för regional serviceutveckling i Västerbotten. Kontakt har skett fortlöpande under hela projektperioden.

9. Avvikelse från beslut

Ange om och på vilket sätt genomförandet avviker från beslut om stöd.

I projektansökan planerades för ett slutseminarium men vi insåg att detta inte skulle vara genomförbart. I stället skulle vi delta i ett regionalt webinarium via Länsstyrelsen projekt Processtöd för regional serviceutveckling i Västerbotten för att informera om slutsatserna i detta projekt. Dessvärre gick inte detta

att genomföra.

10. Övrigt att informera om

Beskriv här om det finns något övrigt att informera om, exempelvis oväntade utfall eller resultat

Kort beskrivning av projektet och resultatet som kan läggas ut på Tillväxtverkets webbplats

Syfte och mål

Syftet med projektet är att genom en pilotförstudie testa leadermetoden för utveckling av lokala servicelösningar. Projektet avser att genom förstudien bidra till att ge fler möjlighet att i ett underifrånperspektiv se möjligheter att påverka sin bygds utveckling och kartlägga vad som är viktigt för att utveckla den egna bygden men även regionen. Att hitta samverkanslösningar mellan ideell, idéburen, privat och offentlig sektor är en förutsättning för hållbar landsbygdsutveckling i ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Projektet förväntas resultera i en handlingsplan över vad som behöver göras och av vem. Projektets resultat har ett modellvärde och ska kunna vara applicerbart i enskilda kommuner, regioner men även nationellt.

Projektets mål är att gå vidare i en genomförandefas där nödvändiga insatser som identifierats under projektets gång kan realiseras. Ett ytterligare mål är att sprida resultatet till andra kommuner för att bidra till lokal landsbygdsutveckling.

På lång sikt är målet att få Umeåregionens landsbygd att blomstra med ett aktivt och konkurrenskraftigt företagande utifrån landsbygdens unika förutsättningar och dess regionala identitet skapa förutsättningar för att bo, verka och leva på Umeåregionens landsbygd. Med detta menar vi att personer ska kunna bo kvar eller flytta till landsbygden, att företag ges möjlighet att stanna kvar eller etablera sig samt att ge utrikesfödda personer möjlighet att bo kvar efter asylprocessen. Att stärka attraktiviteten och att bidra till att urbaniseringstakten avstannar.

Aktiviteter

Projektet inleddes med en kartläggande fas för att se vad som genomförts i området och vilka eventuella resultat detta har lett till.

Fas två i projektet var att träffa boende och verksamma på Umeåregionens landsbygd. URnära har träffat och samtalat med 11 olika byaföreningar/motsvarande spridda i Umeåregionens kommuner,

Kontakt med Länsstyrelsens projekt "Processtöd för regional serviceutveckling" har skett löpande som en lärandeprocess och för att se hur vi kan hitta samverkansfunktioner i projektet. URnära har slutligen samtalat med näringslivsutvecklare/liknande i fem av de sex ingående kommunerna för att kartlägga dessa kommuners syn på och behov av service.

Resultat vid projektets slut

Projektet hade sex frågeställningar att besvara. Under projekttiden blev det tydligt att behovet av att skapa ny service inte var det primära utan det som är viktigast är att bibehålla och utveckla den befintliga service som redan finns. Här finns det inte en given modell för arbetet utan det är viktigt att se vad som fungerar i respektive område och arbeta vidare utifrån dessa unika lokala förutsättningar.

Byagruppingarna beskriver även att det är viktigt man ser till kommunens helhet och att det ska finnas lika

mycket fokus på landsbygden som på tätorten eller staden. Den offentliga servicen på landsbygdens bör förstärkas och eller utvecklas.

Rörande transport och logistiklösningar så är slutsatsen att det är av yttersta vikt att samtliga vägnät underhålls så det inte sker en segregering avseende möjligheterna att bo, verka och leva på landsbygden i Umeåregionen. Beskrivningarna från byagruppingarna vittnar om att det blir mer och mer sårbart att bo på landsbygden när det gäller vägar men även annan typ av transport så som brist på kollektivtrafik. I transport kan man även lägga in begreppet kommunikation och detta både via bredband och telefoni (mobiltelefoni).

Ingen av byagruppingarna har föreslagit möjligheten till utnyttjande av digitala handlingslösningar som ett alternativ för utökad kommersiell service.

Summa utgifter

Preliminärt 413 777 kr

Samarbetsparter/medfinansiärer

D7 bygden – ideell förening
Högås byaförening – ideell förening
Stöckebygden utveckling - ideell förening
Legdeå Sikeå intresseförening – ideell förening
BOL – ideell förening
Överklinten - ideell förening
Norrforsbygden – ideell förening
Sävarådalen – ideell förening
Östria – ideell förening
Agnäs bästa – ideell förening
TuRe – ekonomisk förening

Bjurholm, Robertsfors, Umeå, Nordmaling, Vindeln och Vännäs kommuner har varit delaktiga i projektet dels som medfinansiärer, löpande genom sin representation i LAG-gruppen men även genomkontakterna med näringslivsutvecklarna, Länsstyrelsen i Västerbotten

Lärdomar

Det framkommer ofta i debatten att antalet serviceställen på landsbygden är för få och att lanthandlarna förvinner vilket i sin tur kan leda till en avbefolkning av landsbygdsområden. I detta projekt framkommer istället slutsatsen att man inte vill skapa nya serviceställen utan man vill fokusera på att behålla, stärka och utveckla redan befintliga.

Transport och logistik (även tillgång till bredband och telefoni) är viktiga områden både för boende och för det lokala näringslivet och en förutsättning för "överlevnad" och fortsatt utveckling.

Kommunernas roll i landsbygdsutveckling är avgörande för framgång. Byagruppingarna uppger att de vill ha "en väg in" för att kunna få stöd och hjälp med lokal utveckling.

Utan den ideella sektorn finns ingen landsbygdsutveckling!

Spridning till andra

Projektet har spridits på URnäras hemsida, via en regional konferens ("Regional serviceverkstad" anordnad av Länsstyrelsen), via samtliga byaföreningar som deltagit samt till ingående kommuner samt Region Västerbotten.

Vi har även medverkat i en POD via landsbygdsnätverket (landet - podden bortom storstan

<http://www.landsbygdsnätverket.se/pagang/poddenlandet/poddar/frankusttillfallomlandsbygdersolikaser>

vicebehov50.4.3421fb8e1634d8e392011cf1.html).

Kontaktperson vid frågor om projektets genomförande och resultat

Bo Sundqvist

070-556 12 49

bo.sundqvist@byggtema.com